

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

N.Ö. / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 24733/15)

İHLAL KARARI

8. madde • Pozitif yükümlülükler • Özel hayat • Yerel mahkemelerin, başvuranın iş yerinde amiri tarafından cinsel saldırıya uğradığı iddialarına yeterli bir şekilde karşılık vermemesi ve davayı gerekli olduğu şekilde dikkatli incelemeye tabi tutmaması • Dava koşullarının tespit edilmesi için mevcut araçların araştırılmaması ve olaylara ilişkin farklı anlatımların güvenilirliğinin yeterince değerlendirilmemesi • Başvuranın saldırıyı bildirmekte gecikmesine gerekçe gösterilmeksizin dayanılması • Cinsel suçlarla ilgili soruşturma, cinsel şiddet mağdurunun nasıl davranması gerektiğine ilişkin basmakalıp varsayımlar veya düşünceler değil, davaya ilişkin olaylara özgü, bağlama duyarlı bir değerlendirme gerektirebilir • Yerel mahkemelerin, şikâyetin zamanlamasının uygun olup olmamasını diğer kanıtlar bağlamında değerlendirmeleri gerekliliği

Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır.

STRAZBURG

14 Ocak 2025

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde öngörülen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2025. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

N.Ö./Türkiye davasında,

Başkan

Arnfinn Bårdsen,

Hâkimler

Saadet Yüksel,

Pauliine Koskelo,

Jovan Ilievski,

Davor Derenčinović,

Gediminas Sagatys,

Stéphane Pisani

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Dorothee von Arnim’in katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türk vatandaşı olan N.Ö.’nün (“başvuran”) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (“AİHM” veya “Mahkeme”), İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme’nin (“Sözleşme”) 34. maddesi uyarınca, 29 Nisan 2015 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine yapmış olduğu başvuruyu (no. 24733/15);

Sözleşme’nin 8. ve 14. maddeleri kapsamındaki şikâyetin Türk Hükümetine (“Hükümet”) bildirilmesi ve başvurunun geri kalanının kabul edilemez olduğunun beyan edilmesi kararını göz önünde bulundurarak;

Başvuranın adının açıklanmaması kararını;

Tarafların beyanlarını dikkate alarak;

3 Aralık 2024 tarihinde yapılan kapalı müzakereler sonucunda,

Aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Dava, başvuranın, amiri tarafından kendisine karşı gerçekleştirildiği iddia edilen cinsel saldırıyı bildirmekte gecikmesinin, yerel mahkemelerce -ilgili kararlarına varırken- dikkate alınması nedeniyle, Sözleşme’nin tek başına veya 14. maddesiyle bağlantılı olarak 8. maddesinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

OLAYLAR VE OLGULAR

2. Başvuran N.Ö. 1978 doğumlu bir Türk vatandaşı olup, Ankara’da ikamet etmektedir. Bölüm Başkanı, başvuranın kimliğinin kamuya açıklanmamasına

yönelik talebini kabul etmiştir (Mahkeme İç Tüzüğü'nün 47 § 4 maddesi). Başvuran, Mahkeme önünde İstanbul barosuna bağlı Avukat H. Yılmaz Kayar tarafından temsil edilmiştir.

3. Hükümet ise söz konusu dönemde kendi görevlisi olan Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi eski Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilmiştir.

4. Dava konusu olaylar; taraflarca belirtildiği üzere ve taraflarca ibraz edilen belgelerden anlaşılacağı şekilde, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

5. Başvuran bir diş hekimidir. Başvuran, somut başvuruya konu olayların meydana geldiği tarihte, Ankara'da bir hastanede ("hastane") çalışmaktadır.

6. Başvuran, 8 Mart 2012 tarihinde, kendisine cinsel saldırıda bulunduğu iddiasıyla hastanenin Başhekimini M.Y. hakkında savcılığa yazılı şikâyetle bulunmuştur. Başvuran, 2009 yılında hastanede çalışmaya başladığını ve M.Y.'nin kendisine ilgi duyduğunu ve kendisini sık sık özel görüşmelere çağırdığını belirtmiştir. Bu görüşmelerde, M.Y. başvuranın zor bir evlilik geçirmiş ve boşanmış bir kadın olduğunu bildiğini ve ona her türlü sorununda yardımcı olabileceğini söylemiş, bekâr bir kadın olarak hayatında bir erkeğe ihtiyaç duyacağını ima etmiştir. Başvuranın, M.Y. ye uygunsuz davranışlarına son vermesini söylemesine ve M.Y. nin ısrarlı aramalarına geri dönmemesine rağmen, M.Y. bu girişimlerini sürdürmüştür. Personel kayıtlarından başvuranın ev adresini bulan M.Y., akşam geç saatlerde başvuranı telefonla arayıp aynı semtte yaşadığını belirterek kendisini başvuranın evine davet ettirmeye çalışmıştır. Temmuz 2010'da başvuranın hatırlayamadığı bir tarihte, M.Y. başvuranın zilini çalmıştır. Kapıyı açan başvuran M.Y. ye kendisini içeri kabul edemeyeceğini söylemiştir. Başvuran kapıyı kapatırken, M.Y. ayağını kapıya koyarak zorla başvuranın evine girmiştir. M.Y. başvuranın telefonlarına cevap vermemesi nedeniyle üzgün olduğunu söylemiş ve bu tutumunu sürdürmesi halinde işlerin kendisi için iyi gitmeyeceği tehdidinde bulunmuştur. M.Y. daha sonra evliliğinde mutsuz olduğunu ve eşiyle yapamayacağı bazı şeyler olduğunu söylemiştir. M.Y. bunu söyledikten sonra, pantolonunun düğmesini açmış ve başvurudan kendisine oral seks yapmasını istemiştir. Başvuran bunu reddettiğinde ise, M.Y. başvuranın kafasını sıkıca tutmuş ve penisini zorla ağzına sokmuştur. Başvuran direnip ayağa kalkmaya çalıştığında,

M.Y. başvuranı sıkıca tutmuş ve üst eşofmanına boşalmıştır. M.Y. daha sonra banyoyu kullanmış ve evden ayrılmıştır.

7. Başvuran şikâyetinde, misillemeden korktuğu için saldırının hemen ardından şikayette bulunamadığını ve hem çaresiz hissettiğini hem de cinsel taciz mağdurlarına yönelik yaygın toplumsal ve kültürel tutumların bilincinde olduğunu belirtmiştir. Başvuran, aldığı psikolojik yardımın ve son yıllarda kadın hakları konusunda yaşanan olumlu gelişmelerin kendisine nihayet şikâyetini dile getirme cesareti verdiğini eklemiştir. Başvuran, kendisinin hazırlattığı -İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı tarafından düzenlenen- 6 Şubat 2012 tarihli bir bilirkişi raporunu da şikâyetine eklemiştir. Başvuran, son olarak, söz konusu olaylara ilişkin kendi anlatımını doğrulamak isteyen tanıkların M.Y. tarafından etkilenmeye çalışıldığını ileri sürmüştür. Başvuran, kendisine hem işte hem de iş dışında koruyucu önlemler sağlanmasını talep etmiştir.

8. 6 Şubat 2012 tarihli raporda şu bulgulara yer verilmiştir: başvuran 28 ve 29 Aralık 2011 tarihlerinde bir psikiyatrist tarafından muayene edilmiş ve kendisine travma sonrası stres bozukluğu, ağır depresyon ve distimik bozukluk (diğer bir ifadeyle depresif bozukluk) teşhisi konulmuştur. Başvuranda teşhis edilen ruhsal travma, iş yerindeki sözlü ve psikolojik şiddet türüyle ve başvuranın anlattığı cinsel saldırıyla örtüşmektedir.

9. Cumhuriyet savcısı, 9 Mart 2012 tarihinde olayla ilgili bir soruşturma başlatmıştır. Cumhuriyet savcısı soruşturması kapsamında 16 Mart 2012 tarihinde başvuranın ifadesini almış ve M.Y.den de ifade vermesini istemiştir. M.Y. ifadesini yazılı olarak vereceğini bildirmiştir.

10. M.Y. 29 Mart 2012 tarihinde Cumhuriyet savcısına sunduğu yazılı ifadesinde hakkındaki iddiaları reddetmiştir. M.Y.nin ifadesine göre, başvuran hastanede çalışmaya başladıktan kısa bir süre sonra kendisiyle arkadaşlık ilişkisi kurmuştur. Örneğin, bazen yalnız bazen de diğer iş arkadaşlarıyla birlikte öğle yemeğine gitmişlerdir. Kendisine boşanmasından ve bununla ilgili kişisel sorunlarından bahseden kişi başvuran olmuştur. Birbirlerine telefon numaralarını vermişler ve mesai saatleri içinde ve dışında birbirlerini aramışlardır. M.Y. 3 Nisan 2010 tarihinde Samsun'daki ailesini ziyaret ettiği esnada, başvuran kendisini telefonla aramıştır. M.Y. başvurana hasta olduğunu ve bu durumdayken Ankara'ya

geri dönemeyeceğini söylemiştir. Başvuran o gece M.Y.ye mesaj atarak Samsun'a geldiğini, Öğretmenevinde kalacağını ve ertesi gün Ankara'ya beraber dönebileceklerini söylemiştir. M.Y. başvuranın teklifini kabul etmiş ve ertesi gün başvuranın arabasıyla geri dönmüşlerdi. Ankara'ya vardıklarında, başvuran M.Y.yi evine davet etmiştir. Başvuranın dairesine girdiklerinde, başvuran M.Y.yi çok beğendiğini söyleyerek cinsel yakınlaşma kurmaya başlamıştır. Başvuran ve M.Y. tamamen rızaya dayalı olarak cinsel faaliyette bulunmaya başlamışlardır. Ancak, başvuran tam cinsel birleşme istediğini belirttiğinde, M.Y. bir ailesi ve eşi olduğu için daha ileri gitmesinin yanlış olacağını söyleyerek bunu reddetmiştir. Başvuran, reddedildikten sonra bariz bir şekilde üzülmüştür. Ertesi gün başvuran M.Y.nin ofisine gelerek, onu herkesin önünde küçük düşürmekle tehdit etmiştir. Başvuran, o günden itibaren iş arkadaşlarına M.Y.nin kendisine tecavüz etmeye çalıştığını söyleyerek M.Y.ye iftira atmıştır. Başvuran, sadece M.Y. kendisini reddettiği için hükümet bakanlarına mektuplar yazarak hakkında şikâyetle bulunmuştur.

11. M.Y. ifadesinde, başvuranın davranışlarının ve iddialarının "hayatın olağan akışına aykırı" olduğunu ileri sürmüştür. Öncelikle, başvuran, iş yerindeki üstlerine M.Y. hakkında hemen ithamlarda bulunmuş olmasına rağmen, savcılığa şikâyetle bulunmadan önce iki yıl bekleyerek tutarsız davranmıştır. M.Y. ayrıca, üniversite eğitimi almış ve diş hekimi olan bir kadının, iddialar gerçekten doğru olsaydı sessiz kalmayacağını belirtmiştir. Ayrıca, başvuran olayın Temmuz 2010'da bir tarihte gerçekleştiğini iddia etmiş olsa da, bu tarihten sonra da M.Y.nin eşiyle sosyalleşmeye devam etmiştir. Örneğin, başvuran Mart 2011'de, M.Y.nin eşi ve hastanedeki bazı meslektaşlarıyla birlikte kahvaltıya gitmiştir - M.Y.ye göre, normal şartlarda, bu kişinin eşi tarafından yaşatılan travmatik olaylardan muzdarip biriyle bağdaştırılacak bir davranış değildir.

12. M.Y. ayrıca Cumhuriyet savcısından, Samsun Öğretmenevinin 3 ve 4 Nisan 2010 tarihleri arasındaki otel kayıtlarını temin etmesini ve kendisine ve başvurana ait telefon numaralarına ilişkin HTS kayıtlarını incelemesini talep etmiştir. M.Y. ayrıca hastanede çalışan bazı kişilerin tanık olarak dinlenmesini talep etmiştir. M.Y. son olarak, başvuranın şikâyeti sonucunda, 16 Mart 2012 tarihi itibarıyla hastanedeki Başhekimlik görevinden alındığını kaydetmiştir.

13. Başvuran, M.Y.nin ifadesine cevaben Cumhuriyet Savcısına ek bir ifade sunmuştur. Başvuran, M.Y.yi görmek için Samsun'a gittiğinin doğru olmadığını belirtmiştir. Başvuran, aslında bir tıp konferansına katılmak üzere kayıt yaptırmış ve 4 Nisan 2010 tarihinde etkinliğe katılacağını amiri olan M.Y.ye bildirmiştir. M.Y. ailesini ziyaret etme bahanesiyle Samsun'a gitmiş ve 4 Nisan sabahı başvurayı arayarak hastalandığını söylemiş ve kendisini Ankara'ya geri götürmesini istemiştir. Başvuran reddetmeye çalışsa da, M.Y. talebinde ısrar etmiş ve başvurana önceliğinin konferansa katılmak değil, amirine yardım etmek olması gerektiğini söylemiştir. Başvuran da bu nedenle buna uymak zorunda kalmıştır. Ankara'ya vardıklarında, M.Y. arabada biraz konuşmak istemiş ve başvurana evliliğindeki sorunlardan bahsederek ve hatta başvuranın cinsel ihtiyaçlarını karşılamak için hayatında bir erkeğe ihtiyacı olduğunu ima ederek, başvuranın rahatsız hissetmesine neden olmuştur. Başvuran hemen arabadan inmiş ve M.Y.ye bu tür konuşmalardan rahatsız olduğunu açıkça belirtmiştir. M.Y. o gün başvurayı cep telefonundan birkaç kez aramış, ancak başvuran bu aramalara cevap vermemiştir. Başvuran ertesi gün işe döndüğünde, M.Y. özür dilemeye çalışmış ve birkaç gün sonra hiçbir şey olmamış gibi davranmaya başlamıştır.

Başvuran ayrıca ifadesinde M.Y.nin eşini tanıdığını ve onunla birkaç defa vakit geçirdiğini belirtmiştir. Temmuz ayında yaşanan olaydan sonra M.Y.nin eşiyile irtibata geçmemiştir. Bu olaydan önce, çocuklara matematik dersleri veren bir kuruluş yararına düzenlenecek bir etkinlikle ilgili olarak mesajlaşmışlardır; bu konuyu yukarıda bahsedilen olaydan önce de konuşmuşlardır. Başvuran M.Y.nin eşini düzenli olarak gerçekleştirilen bir kahvaltı organizasyonu kapsamında da görmüştür, ancak hastane tarafından düzenlenen ve yaklaşık 200-300 kişinin katıldığı bir organizasyon olduğu için bu tür bir toplantıya özellikle onunla birlikte gitmemiştir. Her halükarda, başvuranın, M.Y.nin eşine karşı olumsuz bir tutumu yoktur ve M.Y.nin davranışları nedeniyle eşini ya da çocuklarını suçlamamıştır.

14. Cumhuriyet savcısı ayrıca, isimleri sırasıyla başvuran ve M.Y. tarafından kendisine verilen tanıkların ifadelerini almıştır. Tanıklar, M.Y. tarafından başvurana yönelik herhangi bir görevi kötüye kullanma veya cinsel saldırı (fiziksel veya sözlü) olayına şahit olmadıklarını ifade etmişlerdir.

15. Cumhuriyet Savcısı 17 Temmuz 2012 tarihinde M.Y. hakkında kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Cumhuriyet savcısı, bu kararını, başvuranın iddiaları dışında M.Y.ye karşı işlem başlatılmasını gerektirecek herhangi bir delil bulunmadığı tespitine dayandırmıştır. Savcıya göre, kendi sosyal çevresi olan eğitimli bir yetişkin olan başvuran, kendisine yönelik haksız saldırıları bertaraf edebilecek bir konumdadır. Dolayısıyla, şikâyetini iddia konusu olaydan ancak iki yıl sonra dile getirmiş olması makul olmayıp “hayatın olağan akışına aykırıdır”.

16. Başvuran, Cumhuriyet savcısının kararına karşı Sincan Ağır Ceza Mahkemesine itirazda bulunarak, diğer hususların yanı sıra, Cumhuriyet savcısının vardığı sonuçların, şüphelinin verdiği ifadeye ve başvuranın durumundaki bir kadının saldırılara karşı koyabilecek bir konumda olacağı ve iddia konusu olaydan iki yıldan daha kısa bir süre sonra şikâyetinde bulunacağı yönündeki öznel varsayıma dayandırıldığı göz önünde bulundurulduğunda, savcı tarafından yürütülen soruşturmanın eksik ve yüzeysel olduğunu ileri sürmüştür. Başvuran ayrıca, Cumhuriyet savcısının, kendisi ile şüpheli arasındaki telefon görüşmelerinin kayıtları gibi, davaya ilişkin olguları ortaya koymaya yönelik deliller sunmadığı konusunda şikâyetçi olmuştur. Savcı ayrıca, Ankara Üniversitesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı tarafından düzenlenen 14 Mayıs 2012 tarihli adli tıp raporunu da (başvuranın kendisi tarafından hazırlatılmıştır) dikkate almamıştır; bu raporda, DNA analizi sonucunda başvuranın kıyafetindeki lekenin meni izleri taşıdığı teyit edilmiştir. Cumhuriyet savcısı, M.Y.den DNA örneği almamış ve DNA’sını başvuranın eşofmanında bulunan lekenin DNA’sıyla karşılaştırmak üzere bir DNA analizi yaptırmamıştır.

17. Sincan Ağır Ceza Mahkemesi, 28 Aralık 2012 tarihli kararıyla, diğer hususların yanı sıra, başvuranın ve M.Y.nin telefonlarına ait HTS kayıtlarının incelenmemiş olması ve dava dosyasında yer alan ve şüpheli hakkında kovuşturma yürütülmesini gerektirecek yeterli şüphe bulunduğunu belirten adli tıp uzmanı raporu göz önünde bulundurulduğunda, savcı tarafından yürütülen soruşturmanın eksik olduğunu kaydederek, M.Y. hakkında ceza davası açılmamasına ilişkin 17 Temmuz 2012 tarihli kararın bozulmasına karar vermiştir.

18. Ağır Ceza Mahkemesi kararının bir sonucu olarak, Cumhuriyet savcısı 3 Nisan 2013 tarihinde, M.Y.nin Ceza Kanunu'nun 102. maddesi uyarınca penetrasyon yoluyla cinsel saldırıda bulunma ve görevini kötüye kullanma suçlarından cezalandırılması istemiyle bir iddianame düzenleyerek Ankara Ağır Ceza Mahkemesine sunmuştur. Başvuran, davaya şikâyetçi sıfatıyla katılmıştır.

19. Yargılamayı yürüten mahkeme 8 Mayıs ile 23 Ekim 2013 tarihleri arasında duruşmalar gerçekleştirmiştir. Başvuran duruşmada sözlü ifade vermek istemediğinden, yargılamayı yürüten mahkeme, başvuranın asıl şikayetinin ve savcı huzurunda verdiği önceki ifadenin mahkemede okunması talebini -M.Y.nin itirazlarına rağmen- kabul etmiştir.

20. M.Y. ise mahkeme önünde verdiği ifadesinde, ailesini ziyaret etmek amacıyla Samsun'a gittiğinde başvuranın da Samsun'a geldiğini ve birlikte Ankara'ya döndüklerini belirtmiştir. Ankara'ya vardıklarında, başvuran kendisini evine davet etmiş ve bir şeyler yiyip içmek üzere hazırlık yapmıştır. Başvuran ve M.Y. konuşmaya başlamış ve başvuran M.Y.ye ondan hoşlandığını ve Samsun'a gelme sebebinin bu olduğunu söyleyerek cinsel yakınlaşmada bulunmuştur. Başvuran, M.Y.nin pantolonunun fermuarını açmış ve eliyle mastürbasyon yaparak boşalmasını sağlamıştır. Başvuran daha sonra M.Y.ye eski eşine ait eşofman altı getirmiştir. Bir süre konuşmaya devam etmişler ve daha sonra başvuran tam cinsel birleşme istemiş, bu noktada M.Y. bir ailesi ve eşi olduğu için daha ileri gitmesinin yanlış olacağını söyleyerek reddetmiştir. M.Y. penisini zorla başvuranın ağzına soktuğu ve saniyeler sonra boşaldığı iddiasının mantıksız olduğunu eklemiştir. Hiçbir erkek, silah gibi bir "tehdit unsuru" desteği olmadan penisini zorla başka birinin ağzına sokma riskine girmeyecektir.

21. Yargılamayı yürüten mahkeme yargılama sürecinde bir dizi karakter tanığını dinlemiş ve başvuran tarafından ibraz edilen tıbbi raporları incelemiştir.

22. Tanıklardan hiçbiri iddia konusu cinsel saldırıya ilişkin herhangi bir gözlemde bulunmamıştır. Tanıklardan on altısı savunma makamı tarafından çağırılmıştır: bunlardan biri sanığın eşi, geri kalan on beşi ise hastanede çalışan kişiler veya M.Y.nin üniversiteden arkadaşlarıdır. Bilgi işlem biriminde çalışan tanıklardan biri, başvuranın kendisinden yazılı olarak tanıklık etmesini ve sanığa yönelik cinsel saldırı iddialarını desteklemesini istediğini belirtmiş ve bunu

yapmadığı takdirde adını lekelemekle tehdit ettiğini eklemiştir. Söz konusu tanık mahkemeye, olay hakkında hiçbir bilgisi olmadığını ve bu nedenle ne başvuranın ne de sanığın lehine ya da aleyhine tanıklık yapacağını söylemiştir. İki yıl boyunca sanığın sekreteri olarak çalışmış olan bir başka tanık mahkemeye, başvuranın ve avukatının bir gün kendisini yemeğe götürdüklerini ve kendisinden yardım istediklerini söylemiştir. O gün bir kâğıda öfkeyle bazı şeyler yazmış ve başvurandan bu bilgileri kullanmamasını istemesine rağmen, başvuran bu bilgileri sanığa karşı kullanmıştır. Hastanede çalışan bir doktor olan (iş yeri personelinin sağlık ihtiyaçlarını karşılayan doktor) bir başka tanık, başvuranın söz konusu dönemde antidepresan kullandığını ve boşanması nedeniyle kişisel sorunlar yaşadığını belirtmiştir. Söz konusu tanığa göre, başvuranın, sanığın eşiyle yakın bir ilişkisi olduğu görülmektedir. Tanık, başvuranın bir defasında kendisini, başka bir kadın meslektaşını ve sanığı bir meslektaşının düğününe götürdüğünü hatırlamıştır. O gece, sanık, üşüyen kadın meslektaşına ceketini ödünç vermeyi teklif ettiğinde, başvuran oldukça garip bir tepki göstermiştir. Başvuran bu durumdan memnun olmamış ve bu memnuniyetsizliği davranışlarına da yansımıştır. Tanık, o sırada normalde bir kişinin ancak eşine karşı böyle davranabileceğini düşündüğünü de eklemiştir.

23. Hastanede dış hekimi olarak çalışan bir başka tanık ifadesinde, Şubat 2010'da bir tarihte kendisinin, başvuranın ve M.Y.nin, başvuranın arabasıyla birlikte bir sosyal etkinliğe gittiklerini belirtmiştir. Başvuran, Mayıs 2010'da, kendisini, sanığın eşini ve çocuklarını "Türkçe Olimpiyatlarına" götürmüştür. Tanık, aralarında yaşanan bir anlaşmazlık nedeniyle başvuranla artık konuşmadığını belirtmiştir. Tanık, 2011 yılında bir tarihte, başvuranı sanığın eşiyle birlikte kahvaltılık etkinliğinde görmüştür. Sanık bu etkinliğe katılmamıştır.

24. Sanığın eşi mahkeme önündeki ifadesinde, başvuranla yakın bir ilişkilerinin olduğunu söylemiştir. Başvuranın, kendisine ve çocuklarına karşı sıcakkanlı olduğunu belirtmiştir. Birlikte seyahate bile çıkmışlardır. Ayrıca 2010 yılında düzenlenen "Türkçe Olimpiyatlarına" da beraber katılmışlardır. Başvuranın eşi Haziran 2011'de kalp krizi geçirmiş ve başvuran kendisini sık sık hastanede ziyaret etmiştir.

25. Diğer tanıklar, başvuran ile M.Y. arasındaki ilişkiye dair herhangi bir gözlemde bulunmamıştır.

26. Başvuran tarafından altı tanık çağırılmıştır. Bu tanıklardan biri 2008 ile 2011 yılları arasında hastanede güvenlik görevlisi olarak çalışmıştır. İlgili tanık, sanığın başka bir erkek güvenlik görevlisini elleri cebinde durduğu için cezalandırdığını, ancak görev başındayken uyuyakalan bir kadın güvenlik görevlisi gördüğünde herhangi bir müdahalede bulunmadığını belirtmiştir. Tanık ayrıca sanığı otoparkta sekreterine akşam geç bir saatte araba kullanmayı öğretirken gördüğünü belirtmiştir. Hastanenin muhasebe bölümünde çalışan bir başka tanık mahkeme önündeki ifadesinde, Nisan 2010'da bir tarihte işle ilgili bir konuda başvuranın ofisine uğradığını ve orada bulunduğu esnada sanığın başvuranın ofisine geldiğini ifade etmiştir. Başvuran her ikisine de birer parça meyve ikram etmiştir. Sanık ise başvurana, meyve ikram etmesinin özellikle mini etek giydiği dikkate alındığında “tahrik edici” olduğu yanıtını vermiştir. Sanık ardından onu bir daha mini etek giyerken görürse bacaklarını kıracağını da eklemiştir.

27. Hastanede hizmetli olarak çalışan bir başka tanık mahkemeye, 2009 yılından sonra başvuranın ruh halinde ciddi bir değişiklik olduğunu söylemiştir. Başvuran öncesinde dışa dönük ve mutlu bir kişiyken, tanık 2010 yılında başvuranı sık sık ağlarken ya da ağlamak üzereyken gördüğünü ve başvuranın çoğu zaman depresif görüldüğünü ifade etmiştir. Tanık başvuranın burnunun sık sık kanadığını ve genel olarak üzgün ve endişeli olduğunu belirtmiştir. Tanık ayrıca, başvuranın, kendisine yukarıda bahsedilen başvuranın evindeki olaydan bahsettiğini söylemiştir.

28. Başvuranın çağırdığı bir başka tanık (üniversiteden bir arkadaşı), başvuranın yukarıda bahsedilen iddia konusu olayı telefonda kendisine anlattığını, özellikle de sanığın zorla dairesine girdiğini, kendisine tecavüz ettiğini ve ardından üzerine boşaldığını ifade etmiştir. Tanık, başvuranın kendisinden destek istediğini ve başvuranın olayı yetkililere ihbar etmeyi planladığını söylediğini belirtmiştir. Başvuran tarafından çağrılan bir başka tanık (yine üniversiteden bir arkadaşı), iddia konusu olayı ilk olarak medyadan duyduğunu ifade etmiştir. Tanık başvurana bu konuyu sorduğunda, başvuran M.Y.nin bir gece zorla evine girdiğini ve kendisine dokunduğunu, elle taciz ettiğini ve sarılmaya çalıştığını söylemiştir. Başvuran

başka hiçbir cinsel faaliyetin gerçekleşmediğini söylemiştir. Tanık, başvuranın kendisine; yaşanan olaydan sonra M.Y.nin başvurana konuyu kapatması ve bu konuda konuşmaması halinde Sağlık Bakanlığında istediği göreve gelebileceğini söylediğini belirtmiştir.

29. Başvuran, yukarıda belirtilen ve kendisinin hazırlattığı 6 Şubat 2012 tarihli raporu ve başvuran tarafından incelenmek üzere verilen “siyah kumaş parçası” üzerindeki lekenin menii olduğu sonucuna varılan Ankara Üniversitesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı tarafından hazırlanan 14 Mayıs 2012 tarihli adli tıp raporunu incelenmek üzere mahkemeye sunmuştur. Ancak raporda ayrıca, şüphelinin DNA örneği mevcut olmadığı için, şüphelinin DNA profili ile kumaşta bulunan materyali karşılaştıran DNA analizi yapmanın mümkün olmadığı belirtilmiştir. Başvuran, 27 Mayıs 2013 tarihinde yargılamayı yürüten mahkemeye yaptığı bir başvuruyla, mahkemeden (a) sanığın DNA’sının yukarıda bahsi geçen kumaştaki meniyle eşleşip eşleşmediğinin belirlenmesi için DNA testi yapılmasına karar vermesini, (b) kendisi ile sanık arasındaki telefon görüşmelerinin HTS kayıtlarının temin edilmesini, (c) suç duyurusunun yapıldığı tarihe kadar ilgili dönemde hastane çevresindeki kameraların çektiği güvenlik kamerası görüntülerinin temin edilmesini ve (d) tedavi gördüğü psikiyatri kliniğinden başvurana ilişkin tıbbi raporların ve bilgilerin temin edilmesini talep etmiştir.

30. Yargılamayı yürüten mahkeme 30 Mayıs 2013 tarihli duruşmada, başvuranın M.Y.nin DNA’sı ile lekeli kumaştaki DNA’yı karşılaştıran bir analiz yapılması talebini ve hastanenin kamera kayıtlarının mahkemece temin edilmesi talebini reddetmiştir. Öte yandan mahkeme, başvurana ve M.Y.ye ait cep telefonlarına ilişkin HTS kayıtlarının ilgili telekomünikasyon kurumundan temin edilmesine karar vermiştir.

31. Yargılamayı yürüten mahkeme, başvuranın tedavi gördüğü psikiyatri kliniğinden raporları ve bilgileri temin etmiştir. İlgili klinik tarafından düzenlenen bir rapora göre, başvuran ilk olarak Aralık 2012’de depresyon, karamsar bakış açısı ve tahammülsüzlük eğilimi şikâyetleriyle danışmanlık almak için gelmiştir. Başvuran, kendisine göre, 2009 yılından beri iş yerinde psikolojik şiddete maruz kalmış ve 2010 yılında cinsel saldırıya uğramıştır. Klinik, başvurana travmaya bağlı

stres bozukluğu teşhisi koymuş ve ilaç reçete etmiştir. Başvuran her ay ya da iki ayda bir doktor randevularına katılmıştır.

32. Yargılamayı yürüten mahkeme, başvuranın fiziksel ve ruhsal sağlık durumunun tespiti amacıyla Hacettepe Üniversitesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı tarafından muayene edilmesini talep etmiştir. Bu kapsamda, başvuranı muayene eden doktor heyeti 27 Ağustos 2013 tarihli raporda başvuranın fiziksel sağlığının iddia konusu olaydan etkilenmediğini belirtmiştir. Raporda başvuranın hafif depresyondan muzdarip olduğu belirtilmiştir. Başvuranın dikkat süresi ya da hafızasıyla ilgili herhangi bir sorunu olmadığı gibi, sanrı ya da halüsinasyon da görmemiştir. Raporda, başvuranın iddia konusu olaydan sonra travma sonrası stres bozukluğu ve depresyon yaşadığı ve bu durumların söz konusu cinsel saldırı dışında başka bir unsurla bağlantılı olmadığı sonucuna varılmıştır. Başvuranın ruh sağlığı kalıcı olarak bozulmuştur.

33. 23 Ekim 2013 tarihli duruşmada, hem başvuran hem de M.Y. Temmuz 2009 ile Ağustos 2010 arasındaki döneme ilişkin veriler temin edilemediği için HTS kayıtlarının eksik olduğunu iddia ederek itirazda bulunmuşlar ve bu kapsamda bu döneme ilişkin kayıtların telekomünikasyon birimlerinden yeniden istenerek temin edilmesini yargılamayı yürüten mahkemeden talep etmişlerdir. Yargılamayı yürüten mahkeme bu talebi reddetmiştir.

34. Yargılamayı yürüten mahkeme, 13 Kasım 2013 tarihli kararıyla, M.Y. hakkında yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle beraatine karar vermiştir. Yerel mahkeme gerekçesinde, sanığın, başvuranın yukarıda belirtilen eylemleri gerçekleştirmeye zorlandığını ileri sürmesine karşın, söz konusu olayın başvuranın kendi evinde rızasıyla gerçekleştiğini belirterek başvuranın iddialarını reddettiğini kaydetmiştir. Yargılamayı yürüten mahkemeye göre, başvuran ve sanığın bir çalışan-yönetici ilişkisi çerçevesinde etkileşimde bulundukları ve iş yeri dışında düzenlenen aynı sosyal etkinliklere de katıldıkları tanık ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu nedenle bir tür ilişki geliştirmiş olmaları muhtemeldir; ancak tanık ifadelerinden bu ilişkinin boyutunu tespit etmek mümkün olmamıştır. Yerel mahkeme ayrıca 6 Şubat 2012 tarihli adli tıp raporunda (bk. yukarıda paragraf 8) ve 27 Ağustos 2013 tarihli sağlık raporunda (bk. yukarıda paragraf 32) yer alan bulguları da dikkate almıştır. Bu nedenle yargılamayı yürüten mahkeme,

başvuranın olayın Temmuz 2010'da bir tarihte gerçekleştiğini iddia ettiği sonucuna varmıştır. Buna karşın, başvuran kendisinin hazırlatmış olduğu adli tıp raporunu ancak 6 Şubat 2012 tarihinde temin etmiş ve savcılığa ancak 8 Mart 2013 (*metinde belirtildiği haliyle*) tarihinde -söz konusu olayın gerçekleştiği iddia edilen tarihten oldukça uzun bir süre sonra- şikâyetle bulunmuştur; M.Y.nin söz konusu eylemi zorla gerçekleştirdiğine dair kesin ve ikna edici bir delil bulunmamaktadır.

35. Başvuranın 7 Temmuz 2014 tarihinde yaptığı temyiz başvurusu üzerine Yargıtay, yargılamayı yürüten mahkemenin vardığı sonuçları uygun bularak beraat kararını onamıştır.

36. Başvuran 18 Ağustos 2014 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunarak, diğer hususların yanı sıra (i) dosyadaki adli tıp incelemesinin ve uzman görüşlerinin yeterince dikkate alınmaması, (ii) mahkemelerin davayı, cinsel saldırı mağduru kadınların söz konusu suçu gecikmeksizin bildirecekleri varsayımıyla incelemiş olması ve (iii) mahkemelerin bu konudaki toplumsal gerçekliği, özellikle de saldırganın iş yerinde bir yönetici olduğu hususunu tamamen göz ardı etmiş olması nedenleriyle, diğer hususların yanı sıra maruz kaldığı cinsel saldırıya ilişkin soruşturmanın yetersiz olduğu konusunda şikâyetle bulunmuştur.

37. 30 Eylül 2014 tarihinde kararını açıklayan Anayasa Mahkemesi, başvuranın şikâyetini Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında incelemiş ve açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddetmiştir. Anayasa Mahkemesi, başvuranın argümanlarının delillerin değerlendirilmesi ve iç hukukun uygulanmasıyla ilgili olduğunu; bu nedenle, yerel mahkeme kararlarının keyfi olmadığı veya değerlendirmede herhangi bir bariz hata içermediği göz önünde bulundurulduğunda, dördüncü derece niteliğinde olduğunu ve bu bağlamda kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiğini değerlendirmiştir.

İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMA

I.CEZA KANUNU

38. Söz konusu olayların meydana geldiği tarihte yürürlükte olan ve ilgili ceza yargılamasında atıf yapılan Ceza Kanunu'nun 102. maddesinde, cinsel saldırı suçunda iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezasına hükmedileceği öngörülmüştür. Bu tür bir fiilin, mağdurun vücuduna bir organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle

gerçekleştirilmesi durumunda ise, yedi ila on iki yıl arasında hapis cezasına hükmolunacağı öngörülmüştür. Failin suçu iş ilişkisinin sağladığı nüfuzu kötüye kullanması suretiyle gerçekleştirmesi halinde, bu durum ağırlaştırıcı bir unsur teşkil edecek ve hapis cezasının yarı oranında artırılmasına yol açacaktır. Son olarak, mağdurun fiziksel veya ruhsal sağlığının saldırı sonucunda bozulmuş olması halinde, hükmedilecek hapis cezası on yıldan az olamaz.

II.YARGITAY İÇTİHADI

39. Hükümet, cinsel suça ilişkin davalarda, maddi delillerin olmadığı durumlarda tanığa dayalı delillerin büyük önem taşıdığını ve dikkatli bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Hükümet, Yargıtayın kararlarında mağdurların ifadelerine büyük önem verdiğini, nitekim bazen sadece mağdurun ifadesine dayanılarak mahkûmiyet kararı verildiğini kaydetmiştir. Hükümet bu bağlamda, 18 Haziran 2014 tarihli bir karara (E. 2012/11711; K. 2014/8291) atıfta bulunmuştur; bu kararda Yargıtay (i) mağdurun kovuşturma aşamasında verdiği tutarlı ve samimi ifadeye dayanarak ve (ii) mağdur ile sanık arasında önceden herhangi bir husumet bulunmadığına dikkat çekerek beraat kararının bozulmasına hükmetmiştir. Hükümet, Yargıtayın da bir mağdurun ifadesinin doğruluğunu değerlendirmek için kriterler geliştirdiğini açıklamıştır. Bu kriterler arasında şunlar yer almaktadır: mağdurun şikâyetinde bulunmakta gecikmesi; ilgili suçun işlendiği tarihe kadar şüpheli ile mağdur arasındaki ilişkinin niteliği ve kapsamı; mağdurun ifadesinin tutarlılığı (veya tutarsızlığı) ve mağdurun olaylara ilişkin anlatımının “hayatın olağan akışına” uygun olup olmadığı; mağdur ile şüpheli arasında herhangi bir husumet veya düşmanlık olup olmadığı; mağdurun söz konusu saldırıya karşı koyma veya yardım çağırma imkânına sahip olup olmadığı. Hükümet bu bağlamda, Yargıtayın 20 Mart 2017 tarihli bir kararına (E. 2016/12325; K. 2017/1430) atıfta bulunmuştur; Yargıtay bu kararında, okul müdür yardımcısı hakkında reşit olmayan çocuklara yönelik cinsel istismar suçundan ilk derece mahkemesince verilen mahkûmiyet kararını bozmuştur. Yargıtay, şüphelinin, mağdur olduğu iddia edilen kişilere sınıf arkadaşlarının önünde disiplin cezası verdiğini kaydetmiştir. Tanık ifadesine göre, söz konusu öğrenciler, kendilerine disiplin cezası veren şüpheliye bunu ödeteceklerini birden fazla defa ifade etmişlerdir. Yargıtay, ilgili öğrencilerin yargılama boyunca verdikleri ifadelerin

tutarsız olması, iddia edilen olaydan ancak uzun bir süre sonra şikâyetle bulunmuş olmaları ve öğrencilerin kendisinden intikam almak istediklerini ifade etmeleri göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin şüpheliyi asılsız bir şekilde cinsel saldırıyla suçlamak için bir nedenleri olduğu yönündeki tanık beyanının şüphelinin beyanlarını desteklemesi nedeniyle, şüphelinin söz konusu suçu işlemediğine dair makul şüphe bulunduğundan mahkûm edilemeyeceğini kaydetmiştir.

Hükümet ayrıca, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun şüpheden sanık yararlanır (*in dubio pro reo*) ilkesine dayanarak mahkûmiyet kararının bozulmasına hükmettiği 10 Şubat 2022 tarihli kararına (E.2019/14-270; K. 2022/82) atıfta bulunmuştur. Söz konusu dava, on yaşındayken bir komşusu tarafından tecavüze uğradığını on dört yaşındayken ailesine anlatan reşit olmayan bir çocuğa ilişkindir. İlgili çocuk iddia konusu olayı ailesine, bir geceliğine kaybolduğu için kendisini jinekoloji muayenesine götürmeyi planlamalarından hemen önce anlatmıştır. Mağdur ailesine, şüphelinin dört yıl önce kendisini ve kardeşlerini yakındaki bir bahçede incir toplamaya davet ettiğini söylemiştir. Hepsı şüpheliyi ağaca kadar takip etmiş ve onunla birlikte incir toplamaya başlamışlardır. Bir süre sonra kardeşleri gitmiş ve söz konusu reşit olmayan çocuk şüpheliyle yalnız kalmıştır. Çocuk ağaçtan inemeyince, şüpheli onun inmesine yardım etmiş ve daha sonra onu ağaca yaslayarak iç çamaşırını çıkarmış ve penisini vajinasına sokmuştur. Çocuk direnmeye ve adamdan kaçmaya çalışmış ancak adam çok güçlüymüş. Çocuk saldırı sonrasında ağlayarak evine koşmuştur. Şüpheli, çocuğu evine kadar takip etmiş ve ailesine çocuğun daldan düştüğünü söylemiştir. Çocuk çok korktuğu için o dönemde gerçekte neler olduğunu kimseye anlatamamıştır. Ailesinin çocuğu götürdüğü jinekoloji muayenesinde çocuğun kızlık zarının yırtıldığı ve yırtığın yeni olmadığı tespit edilmiştir. Ceza yargılaması sürecinde, mağdur çeşitli psikiyatri kurumları tarafından muayene edilmiş ve cinsel saldırı mağdurlarında görülen semptomlarla uyumlu olarak, travma sonrası stres bozukluğu ve depresyondan muzdarip olduğu tespit edilmiştir. Şüpheli suçlamaları reddetmiştir. Şüphelinin kızı ifadesinde, mağdurun kız kardeşiyle birlikte şüphelinin evine sık sık geldiğini, mağdurun bir erkek arkadaşı olduğunu ve neşeli bir mizaca sahip olduğu için depresyondan muzdarip görünmediğini ifade etmiştir. Bilirkişi tarafından düzenlenen keşif raporunda, iddia konusu saldırının gerçekleştiği incir ağacının

etrafının evlerle çevrili olduğu ve yola çok yakın olduğu, bu nedenle saldırı sırasında bir kişinin çılgılık atması halinde bunun çevredeki biri tarafından kolaylıkla duyulabileceği belirtilmiştir. Yargıtay, yukarıda belirtilen unsurlara dayanarak, şüphelinin mağdura tecavüz ettiğine dair herhangi bir delil bulunmadığına ve dolayısıyla şüpheden sanık yararlanır (*in dubio pro*) ilkesini göz önünde bulundurarak, şüphelinin beraatine karar verilmesi gerektiğini değerlendirmiştir.

HUKUK

I.SÖZLEŞME’NİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

40. Başvuran, Sözleşme’nin 6. ve 8. maddeleri uyarınca, özellikle yerel mahkemelerin başvuranın şikâyetinin zamanlamasına dayanmaları ve yukarıda belirtilen tıp uzmanlarının vardıkları sonuçları dikkate almamaları olmak üzere, yerel mahkemelerin gerekçelerinden şikâyetçi olmuştur.

41. Dava konusu olaylara hukuken kazandırılacak nitelendirmeye hâkim olan Mahkeme (bk. *Radomilja ve Diğerleri / Hırvatistan* [BD], no. 7685/10 ve 22768/12, §§ 114 ve 126, 20 Mart 2018 ve *Grosam / Çek Cumhuriyeti* [BD], no. 19750/13, § 90, 1 Haziran 2023), şikâyeti Sözleşme’nin 8. maddesi kapsamında inceleyecektir (benzer bir yaklaşım için bk. 47358/20, § 49, 30 Ağustos 2022). Söz konusu madde aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

42. Hükümet, başvuranın şikâyetinin açıkça dayanaktan yoksun olduğunu belirtmiştir. Buna karşın Mahkeme, şikâyetin maddi ve hukuki karmaşık hususlar içerdiği ve bu nedenle Sözleşme’nin 35 § 3 (a) maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddedilemeyeceği kanaatindedir. Mahkeme, ayrıca, başvurunun kabul edilemez olduğuna ilişkin başka bir gerekçe

bulunmadığı kanısındadır. Dolayısıyla, söz konusu şikâyetin kabul edilebilir olduğu beyan edilmelidir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların beyanları

43. Hükümet, bir bireye yönelik cinsel şiddet eylemlerinin Türk Ceza Kanunu uyarınca en az beş yıl hapis cezası ile cezalandırıldığını kaydetmiştir. Söz konusu şiddetin penetrasyon içermesi veya nüfuzun kötüye kullanılması yoluyla işlenmesi gibi ağırlaştırıcı koşulların varlığı halinde daha ağır cezalar uygulanmaktadır. Dolayısıyla Hükümet, Türk Devletinin, özel şahıslar tarafından gerçekleştirilen cinsel şiddet eylemlerine karşı koruma sağlayan yeterli yasal çerçeveyi sürdürmeye yönelik pozitif yükümlülüğünü yerine getirdiğini değerlendirmiştir. Hükümet, söz konusu cinsel şiddet iddiasının etkili bir şekilde soruşturulmasına ilişkin usuli yükümlülükle ilgili olarak, yetkililerin, başvuranın kendisine yönelik cinsel saldırıda bulunulduğuna dair iddialarına ceza davası açarak karşılık verdiklerini ifade etmiştir. Bu yargılamalar süresince, mahkemeler çok sayıda tanık dinlemiş, başvuran ve M.Y. arasındaki telefon görüşmelerinin kayıtlarını temin etmiş, başvuranın psikolojik adli muayeneye tabi tutulmasını istemiş ve taraflarca sunulan diğer tüm delilleri (başvuran tarafından kendi inisiyatifiyle temin edilen yukarıda belirtilen adli raporlar da dâhil olmak üzere) dikkate almıştır. Yargılamayı yürüten mahkeme, dava dosyasındaki tüm delillere dayanarak, M.Y.nin mahkumiyetini sağlayacak kesin nitelikte delil bulunmadığı gerekçesiyle beraatine karar vermiştir. Hükümet, cinsel suçlara ilişkin davaların incelenmesindeki belirli zorluklara ve (bir yandan) bir müşteki tarafından anlatılan olayları doğrulayacak adli delil bulunmadığında gözetilmesi gereken dikkatli dengeye ve (diğer yandan) ifadeye dayalı delillerin savunma haklarıyla (ve özellikle şüpheden sanık yararlanır ilkesiyle (*in dubio pro reo*)) dengelenmesi ihtiyacına dikkat çekmiştir. Türk mahkemeleri bu nedenle, savunma makamının ifadelerine karşı müşteki ifadelerinin güvenilirliğini ölçmek amacıyla bir dizi kriter geliştirmiştir. Bu kriterler şunlardır: müştekinin ilgili olayı bildirmekte gecikip gecikmediği; müştekinin saldırıya karşı koyma ya da yardım çağırma imkânının olup olmadığı; suçun işlendiği ana kadar sanık ile müşteki arasındaki ilişki; sanık ile müşteki arasında daha önce bir husumet olup olmadığı; mağdurun, failin ve

tanıkların ifadelerinin tutarlılığı. Bu tür kriterlerin içerdiği kendine has özellikler göz önüne alındığında, yerel bir mahkeme, delillerin ve iç hukukun değerlendirilmesi konusunda Mahkemeden daha iyi bir konumdadır.

44. Başvuran, adli makamların davasında usule ilişkin yükümlülüklerini yerine getirdikleri konusunda hemfikir değildir. Başvuran, yargılamayı yürüten mahkeme tarafından M.Y.nin beraatine karar verilirken dikkate alınan belirleyici unsurun, kendisinin şikâyetinde bulunmakta gecikmesi olduğunu ve bu durumun söz konusu mahkeme kararının gerekçesinde de öne çıktığını ileri sürmüştür. Başvuran ayrıca, yargılamayı yürüten mahkemenin, kendisinin savcılığa yaptığı şikâyetin özüne ilişkin tarihlerde hata yaptığını ileri sürmüştür; başvurana göre, bu durum söz konusu mahkemenin özenli ve tarafsız olmadığını göstermektedir: özellikle, başvuran *8 Mart 2012 tarihinde* (yani, İstanbul Üniversitesinin başvuranın psikolojik durumuna ilişkin adli tıp raporunu vermesinden yaklaşık otuz iki gün sonra) *savcılığa suç duyurusunda bulunmuştur*; ancak *mahkeme bu tarihi 8 Mart 2013 olarak kaydetmiş* ve -bu hatadan yola çıkarak- başvuranın eylemde bulunmakta “geciktğini” değerlendirmiştir. Başvurana göre, kanunda şikâyetinde bulunmak için yasal bir süre sınırı öngörüldüğü ve başvuranın davasında bu sürenin dolmamış olduğu göz önüne alındığında, mahkemelerin cinsel eylemin niteliğini - söz konusu eylem ile başvuranın şikâyetinde bulunduğu tarih arasında geçen sürenin uzunluğu nedeniyle- rızaya dayalı olarak değerlendirmesi hukuka aykırıdır. Dolayısıyla, başvuranın aslında bu süre sınırı içerisinde haklarından yararlanmış olması, aleyhine kullanılmamalıydı. Başvuran ayrıca, gecikmiş şikâyet kavramının kadınlara karşı işlenen cinsel suçların gerçeklerine uymadığını ileri sürmüştür: başvurana göre, cinsel saldırı mağdurlarının birçoğu için böyle bir olayı adli makamlara bildirmek zordur. Başvuran son olarak, maruz kaldığı ruhsal sıkıntıların cinsel saldırı mağdurlarının yaşadığı travma türüyle uyumlu olduğunu tespit eden söz konusu bilirkişi raporlarının mahkemelerce gerektiği gibi dikkate alınmadığı yönündeki şikâyetini ileri sürmüştür. Mahkemeler gerekçelerinde bu raporlara atıfta bulunmuş olsalar da, bu raporlardan uygun sonuçları çıkaramamışlardır.

2. Mahkemenin değerlendirmesi

45. Mahkeme, özel hayat kavramının Sözleşme’nin 8. maddesi anlamında bir kişinin fiziksel ve psikolojik bütünlüğünü kapsadığına hâlihazırda çeşitli

bağlamında karar vermiştir (bk. örneğin, *A ve B/Hırvatistan*, no. 7144/15, § 106, 20 Haziran 2019). 8. maddenin temel amacı bireyleri kamu makamlarının keyfi eylemlerine karşı korumak olsa da, özel hayata etkili biçimde “saygı” gösterilmesi kapsamında pozitif yükümlülükler de söz konusu olabilir ve bu yükümlülükler bireylerin kendi aralarındaki ilişkiler kapsamında tedbirler alınmasını gerektirebilir (bk. örneğin, *Isaković Vidović/Sırbistan*, no. 41694/07, § 58, 1 Temmuz 2014).

46. Kişilerin eylemlerine karşı koruma sağlama gerekliliği bağlamında 8. maddeye uygunluğun sağlanmasına yönelik kullanılacak araçların seçimi, kural olarak Devletin takdir yetkisi kapsamında olmakla birlikte, özel hayatın temel değerlerinin ve esas yönlerinin söz konusu olduğu tecavüz gibi ciddi eylemlere karşı etkin caydırıcılık, etkin ceza hukuku hükümlerini gerektirir (bk. *M.C./Bulgaristan*, no. 39272/98, §§ 149-152, AİHM 2003-XII). Bu pozitif yükümlülük ayrıca, rızaya dayalı olmayan tüm cinsel eylemlerin suç olarak kabul edilmesini ve etkili bir şekilde kovuşturulmasını gerektirmektedir (bk. *E.G./Moldova Cumhuriyeti*, no. 37882/13, § 39, 13 Nisan 2021 ve bu kararda yer alan diğer atıflar).

47. Soruşturmanın etkili olabilmesi için yeterince kapsamlı ve objektif olması gerekmektedir (bir soruşturmanın yeterli ve kapsamlı olmasına ilişkin uygulanabilir ilkelerin bir özeti için bk. *Y./Bulgaristan*, no. 41990/18, §§ 81-83, 20 Şubat 2020). Yetkililer, tanık ifadelerinin alınması, bilirkişi raporlarının temin edilmesi ve adli delillerin toplanması gibi ilgili suça ilişkin delilleri temin etmek amacıyla mevcut olan makul tedbirleri almalılardır (bk. diğer kararlar arasında, *M.N./Bulgaristan*, no. 3832/06, § 39, 27 Kasım 2012 ve *W./Slovenya*, no. 24125/06, § 64, 23 Ocak 2014). Her soruşturma, kural olarak, ilgili davaya konu olayların belirlenmesini ve suçun sorumlularının tespit edilip -gerekirse- cezalandırılmasını sağlayacak nitelikte olmalıdır. Bu yükümlülük bir amaç yükümlülüğü değil, araç yükümlülüğüdür. Bu gereklilik, tüm kovuşturmaların mahkûmiyetle veya belirli bir cezayla sonuçlanması yönünde bir zorunluluk getirmemekle birlikte, ulusal mahkemeler, hiçbir şekilde, fiziksel veya psikolojik sıkıntıların cezasız kalmasına izin vermeye razı olmamalıdır (bk. *X/Yunanistan*, no. 38588/21, § 69, 13 Şubat 2024).

Dolayısıyla, Mahkemenin incelemesi gereken önemli nokta, mahkemelerin vardıkları sonuca ulaşırken, davaya ilişkin tüm hususları dikkatlice incelediklerinin kabul edilip edilemeyeceği ve ne derecede kabul edilebileceğidir (bk. *Vučković/Hırvatistan*, no. 15798/20, § 52, 12 Aralık 2023). Mahkeme, bununla birlikte, şüphelinin suçlu olup olmadığı bir yana, mevcut delillere ilişkin yeni bir değerlendirme yapılmasının dahi kendi görevi olmadığını yineler.

48. Somut davada, ulusal yasal çerçevenin rızaya dayalı olmayan cinsel eylemleri yasakladığı ve bu tür eylemlerden sorumlu olan kişilerin ceza kovuşturmasına tabi tutulmasını öngördüğü hususunda ihtilaf bulunmamaktadır. Bu nedenle Mahkemenin ele alması gereken temel soru, yetkililerin etkili bir soruşturma yürütme yönündeki usuli yükümlülüklerini yerine getirip getirmediği, özellikle de mahkemelerin davaya ilişkin tüm unsurları dikkatli bir şekilde inceleyip incelemedikleridir.

49. Mahkeme, yerel makamların -geçmişte meydana gelen- olaylara ilişkin birbiriyle çelişen iki farklı anlatımla ve şiddet izleri ya da olaya doğrudan tanıklık edenler gibi çok az “doğrudan” delille karşı karşıya kalmaları nedeniyle zor bir görev üstlendiklerini belirterek başlayacaktır. Mahkemenin benzer davalarda daha önce de ifade ettiği üzere, olaylara ilişkin birbiriyle bağdaşmayan iki farklı anlatımın varlığı, verilen ifadelerin güvenilirliğinin bağlama duyarlı bir şekilde değerlendirilmesini ve olayı çevreleyen tüm koşulların doğrulanmasını gerektirmektedir (bk. yukarıda anılan *M.C./Bulgaristan*, § 181 ve *X/Yunanistan*, § 79). Mahkeme bu çerçevede, rıza yokluğu hususunun soruşturma için kilit bir mesele olduğu durumlarda, yetkililerin, diğer hususların yanı sıra, dikkatlerini tarafların inanılabilirliğine ve ifadelerinin güvenilirliğine yöneltmeleri gerektiğini (bk. *M.C./Bulgaristan*, yukarıda anılan, § 181) ve soruşturma makamlarının tarafların inanılabilirliği ve ifadelerinin güvenilirliği hakkında bir kanaat oluşturmaları gerektiğini (bk. *I.G./Moldova*, no. 53519/07, § 43, 15 Mayıs 2012) ifade etmektedir.

50. Mahkeme, yargılamayı yürüten mahkemenin somut davada, sanık ve başvuran tarafından mahkemeye çağrılan çok sayıda karakter tanığını dinlediğini kaydeder. Ancak, mahkemenin bu tanıkların ifadelerini dikkatli bir incelemeye tabi tutmadığı (örneğin, her birinin ifadelerinin güvenilirliğini ve bunlara verilecek önemi değerlendirmede) ve hiçbir şekilde bu ifadelerden anlamlı bir sonuç

çıkarmadığı görülmektedir. Mahkeme bu bağlamda, yargılamayı yürüten mahkemenin gerekçesinde sadece tanık ifadelerinin başvuran ve M.Y. arasında iş dışında bir ilişki olduğunu ortaya koyduğunu ancak bu ilişkinin boyutunun tespit edilemediğini belirttiğini gözlemlemektedir.

51. Mahkeme ayrıca, hem başvuran tarafından mahkemeye sunulan sağlık raporlarında (bk. yukarıda §§ 8 ve 31) hem de başvuranın psikolojik açıdan değerlendirilmesine ilişkin olarak yargılamayı yürüten mahkeme tarafından hazırlatılan ayrı bilirkişi raporunda (bk. yukarıda § 32) yer alan bulguların, ilk derece mahkemesinin gerekçesinde aynı şekilde özetlendiğini kaydetmektedir. Ancak mahkeme, tıbbi uzmanların bulgularını tartışmamış ve bu bulguların başvuranın olaylara ilişkin anlatımını desteklemek üzere esas alınıp alınamayacağı ve ne ölçüde esas alınabileceği konusunda bir sonuca varmamıştır.

52. Yargılamayı yürüten mahkeme ayrıca, ilgili tarihte yürürlükte olan Ceza Kanunu'nda cinsel saldırı mağdurunun gecikmeksizin şikâyetle bulunması gerektiğine dair bir hüküm bulunmamasına karşın, başvuranın olayı bildirmeden önce oldukça uzun bir süre beklemiş olmasına vurgu yapmıştır (bk. *gerekli değişikliklerin uygulanması koşuluyla*, G.U./Türkiye, no. 16143/10, § 76, 18 Ekim 2016). Yargılamayı yürüten mahkeme, başvuranın şikâyetle bulunmak için gecikmesini, ifadesinin güvenilirliğini etkileyen bir unsur olarak gördüğünü açıkça belirtmemiş olsa da, mahkemenin -belirli bir sonuca bağlamadan- gecikme hususuna yaptığı vurgu, Yargıtayın benzer davalarda geliştirdiği yaklaşım ışığında ele alındığında, yine de başvuranın olaylara ilişkin anlatımının güvenilir olmayabileceği imasını taşımaktadır (bk. yukarıda §§ 39 ve 43). Mahkeme bu bağlamda, cinsel şiddet mağdurunun nasıl davranması gerektiği konusunda varsayımların veya basmakalıp düşüncelerin uygun olmadığını ve cinsel şiddet eylemlerine ilişkin soruşturmanın, dava konusu olaylara özgü ve bağlama duyarlı bir değerlendirme gerektirebileceğini belirtmektedir. Mahkeme somut davada, iddia konusu cinsel saldırı eyleminin iş yeriyle ilgili olduğunu ve sanığın başvuranın amiri olduğunu kaydetmektedir. Aile içi şiddet olaylarında olduğu gibi, cinsel şiddet veya taciz olayları da büyük ölçüde eksik bildirilmeye devam ettiği için her zaman açığa çıkmamaktadır: bu tür olaylar genellikle kişisel ilişkiler bağlamında ve kapalı kapılar ardında gerçekleşmekte, bu durum da mağdurların

olayları kanıtlamalarını daha da zorlaştırmaktadır (bk. *C./Romanya*, yukarıda anılan, § 79). Kişinin işini kaybetme korkusu, misilleme ve travmayla ilgili diğer psikolojik etkenler, bir mağdurun şikâyetini dile getirmeye yönelmesinde rol oynayabilir. Dolayısıyla, bağlama duyarlı bir değerlendirme, yerel mahkemelerin şikâyetin zamanlamasının uygunluğunu dava dosyasındaki diğer deliller bağlamında değerlendirmesini gerektirecekti. Böylece, bu ayrıntılı analizin yapılmaması, yargılamayı yürüten mahkemenin yetersiz bir gerekçelendirme sağladığını ve 8. madde kapsamında öngörülen korumayla bağdaşmayan bir yaklaşım benimsediğini göstermektedir.

53. Mahkeme ayrıca, başvuranın ifadesinde, iddia konusu olayın Temmuz 2010'da bir tarihte evinde gerçekleştiğini ve M.Y.nin "başvuranın üst eşofmanına" boşaldığını belirttiğini kaydetmelidir (bk. yukarıda paragraf 6). M.Y. ise olayların tarihine itiraz etmiş, 4 Nisan 2010 tarihinde Samsun'dan Ankara'ya beraber seyahat ettikten sonra cinsel temasta bulunduklarını ve boşaldıktan sonra başvuranın kendisine "eşofman altı" getirdiğini ısrarla belirtmiştir (bk. yukarıda paragraf 20). Mahkeme, adli laboratuvarın üzerinde meni izleri tespit ettiği ve yargılamayı yürüten mahkemeye sunulan "giysi parçasının" eşofmanın üst kısmı mı yoksa alt kısmı mı olduğu ve meninin M.Y.ye ait olup olmadığı (ve M.Y.ye ait ise, boşalma tarihinin tespit edilip edilemeyeceği - bk. yukarıda paragraf 30) konusundaki çelişkilerin soruşturmada çözülmeye çalışıldığına dair herhangi bir belirti bulunmadığını ifade etmektedir. Aynı şekilde, hem başvuranın hem de sanığın, yargılama sürecinde mahkemeden Temmuz 2009 ile Ağustos 2010 arasındaki döneme ilişkin telefon kayıtlarının incelenmesini talep etmelerine -ve bu kayıtların, başvuranın, M.Y.nin kendisini akşam geç saatlerde sık sık ve ısrarla aradığı iddiası veya M.Y.nin, başvuranın kendisini 3 Nisan 2010 tarihinde aradığı iddiası gibi davada tarafların bazı temel iddialarının değerlendirilmesini sağlayabilecek olmasına- rağmen (bk. yukarıda paragraf 33), mahkeme bu talepleri herhangi bir gerekçe göstermeden reddetmiştir.

54. Mahkeme bu nedenle, adli makamların somut davayı çevreleyen tüm koşulları belirlemek için kullanabilecekleri araçları araştırmadıkları ve olaylara ilişkin farklı anlatımların güvenilirliğini yeterince değerlendirmedikleri kanaatindedir.

55. Mahkeme, sanığın suçlu ya da masum olduğuna dair herhangi bir görüş belirtmeksizin, yukarıda belirtilen hususlar ışığında, yetkililerin cinsel saldırı iddialarına yeterli bir şekilde karşılık vermemesinin, davayı Sözleşme kapsamındaki pozitif yükümlülüklerini düzgün bir şekilde yerine getirmeleri için gerekli olduğu üzere dikkatli incelemeye tabi tutmadıklarını gösterdiğini tespit etmektedir.

56. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 8. maddesi ihlâl edilmiştir.

II.SÖZLEŞME'NİN 8. MADDESİ İLE BAĞLANTILI OLARAK 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

57. Başvuran, Sözleşme'nin 14. maddesine aykırı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı konusunda şikâyetçi olmuştur. Söz konusu madde şu şekildedir:

“Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.”

58. Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlâl edildiği yönündeki tespiti dikkate alındığında (bk. yukarıda paragraf 56), Mahkeme, bu şikâyetin kabul edilebilirliğinin ve esasının ayrıca incelenmesine gerek olmadığına karar vermiştir.

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

59. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme veya Protokollerinin ihlâl edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

60. Başvuran, maddi 1.315 avro maddi tazminat talebinde bulunmuştur. Bu meblağ, başvuranın yaşadığı travmayla ilgili tıbbi nedenlerden dolayı izne ayrıldığı 24 Temmuz 2012 tarihinden 23 Ağustos 2012 tarihine kadar olan dönem için maaşından yapılan kesintiyi yansıtmaktadır.

61. Başvuran ayrıca Mahkemeden maruz kaldığı manevi zarar için 50.000 avro tazminat talebinde bulunmuştur.

62. Hükümet, iddia edilen ihlâl ile talep edilen maddi tazminat arasında herhangi bir illiyet bağı bulunmadığı görüşündedir. Hükümet, başvuranın manevi

tazminat talebinin ise aşırı olduğunu ve bu nedenle reddedilmesi gerektiğini belirtmiştir.

63. Mahkeme, tespit edilen ihlaller ile ileri sürülen maddi zarar arasında herhangi bir illiyet bağı bulunmadığı kanısına varmış ve bu nedenle söz konusu talebi reddetmiştir. Ancak Mahkeme, başvurana, manevi tazminat olarak, miktara yansıtılabilecek vergiler hariç olmak üzere 2.600 avro ödenmesine hükmetmiştir.

B. Masraf ve giderler

64. Başvuran, ayrıca, yerel mahkemeler önündeki masraf ve giderleri için 6.696 avro ve Mahkeme önündeki masraf ve giderleri için 1.295 avro talep etmiştir.

65. Hükümet ise talep edilen tutarın aşırı olduğunu değerlendirmiştir.

66. Mahkemenin içtihadına göre bir başvuran, ancak masraf ve giderlerin fiilen ve zorunlu olarak yapıldığını ve miktar olarak makul olduğunu belgelendirebildiği takdirde bunların geri ödenmesi hakkına sahiptir (örneğin bk. *H.F. ve Diğerleri/Fransa* [BD], no. 24384/19 ve 44234/20, § 291, 14 Eylül 2022).

67. Mahkeme somut davada, elinde bulunan belgeleri ve yukarıda belirtilen kriterleri dikkate alarak, tüm başlıklar altında gerçekleşen masraflar için başvurana, yansıtılabilecek her türlü vergi hariç olmak üzere toplam 2.000 avro ödenmesinin uygun olduğu kanaatindedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamındaki şikâyetin kabul edilebilir olduğuna,

2. Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine;

3. Sözleşme'nin 14. maddesiyle birlikte ele alındığında 8. maddesi kapsamındaki şikâyetin kabul edilebilirliği veya esası hakkında inceleme yapılmasına gerek bulunmadığına;

4.

(a) Davalı Devlet tarafından başvurana, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden davalı Devlet'in para birimine çevrilmek üzere aşağıdaki meblağların ödenmesine:

(i) Manevi tazminat olarak, yansıtılabilecek her türlü vergi hariç olmak üzere 2.600 avro (iki bin altı yüz avro) ödenmesine;

N.Ö. / TÜRKİYE KARARI

(ii) Masraf ve giderler bakımından, miktara yansıtılabilecek vergiler hariç olmak üzere, 2.000 avro (iki bin avro) denmesine;

(b) Yukarıda bahsi geçen  aylık sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme gününe kadar geçen sürede, yukarıda bahsedilen miktarlara, Avrupa Merkez Bankasının marjinal faiz oranına  puan eklenmek suretiyle elde edilecek oran üzerinden basit faiz uygulanmasına;

5. Başvuranın adil tazmine ilişkin diğer taleplerinin reddedilmesine *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce olarak tanzim edilmiş olup, Mahkeme İ Tüzüğü'nün 77 řř 2 ve 3. maddesi uyarınca 14 Ocak 2025 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Dorothee von Arnim
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Arnfinn Brdsen
Başkan